

## SADRŽAJ

<b>PREDGOVOR</b> .....	XIII
<b>KRATICE</b> .....	XV
<b>UVOD</b> .....	1
<b>DIO I. NAČELO RAZMJERNOSTI</b>	
<b>1. NAČELO RAZMJERNOSTI U PRAKSI SUDA U LUXEMBOURGU (ECJ) I EUROPSKOG SUDA ZA LJUDSKA PRAVA U STRASBOURGU (ESLJP)</b> .....	11
1.1. Sud (Court of Justice - ECJ).....	11
1.1.1. Nadležnost Suda .....	11
1.2. Pravna načela i doktrine za interpretaciju EU prava u praksi ECJ-a .....	14
1.2.1. Načelo pravne sigurnosti .....	15
a) Retroaktivnost ili povratno djelovanje .....	16
b) Legitimno očekivanje .....	17
c) Stečena prava .....	18
1.2.2. Načelo jednakosti ili nediskriminacije (zabrana diskriminacije).....	18
1.2.3. Doktrine interpretacije .....	20
a) Doktrina slobode procjene države članice .....	22
b) Doktrina biti prava .....	23
1.3. Načelo razmjernosti .....	23
1.3.1. Načelo razmjernosti kao opće načelo prava .....	25
1.3.1.1. Izvori načela razmjernosti .....	26
<b>2. TEMELJNE ODREDNICE IZVEDENE IZ PRAKSE ECJ-a</b> .....	30
2.1. Načelo razmjernosti u ispitivanju valjanosti EU propisa .....	38
2.2. Načelo razmjernosti u ispitivanju valjanosti nacionalnih propisa .....	43
<b>3. EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA (ESLJP)</b> .....	56
3.1. Nadležnost .....	56
3.2. Pravna načela i doktrine za interpretaciju Konvencije u praksi ESLJP-a .....	56
3.2.2. Načelo pravne sigurnosti .....	58
3.2.2.1. Retroaktivnost ili povratno djelovanje .....	58
3.2.2.2. Legitimno očekivanje .....	59

3.2.3. Načelo jednakosti ili nediskriminacije (zabrana diskriminacije) . . . . .	59
3.2.4. Načelo evolutivne ili dinamičke interpretacije Konvencije	60
3.2.5. Načelo autonomne interpretacije konvencijskih pojmova .	61
3.3. Doktrine interpretacije. . . . .	61
3.3.1. Doktrina biti prava . . . . .	61
3.3.2. Doktrina slobode procjene države ugovornice . . . . .	63
3.3.3. Doktrina pozitivnih i negativnih obveza države ugovornice. . . . .	64
<b>4. NAČELO RAZMJERNOSTI. . . . .</b>	<b>66</b>
4.1. Test opravdanosti i test nužnosti miješanja u konvencijska prava. . . . .	70
<b>5. KRITIČKI OSVRT PRAVNE TEORIJE NA PRIMJENU NAČELA RAZMJERNOSTI U PRAKSI ECJ-a I ESLJP-a . . . . .</b>	<b>78</b>
5.1. Problem vaganja (balansiranja) . . . . .	78
5.2. Problem fluidnosti koncepta razmjernosti. . . . .	82
<b>6. NAČELO RAZMJERNOSTI U PRAKSI HRVATSKOG USTAVNOG SUDA (USRH-a). . . . .</b>	<b>91</b>
6.1. Ocjena ustavnosti Zakona o privremenom preuzimanju i upravljanju određenom imovinom . . . . .	93
6.2. Ocjena ustavnosti Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine . . . . .	95
6.3. Ocjena ustavnosti Zakona o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda. . . . .	97
6.4. Ocjena ustavnosti Zakona o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija . . . . .	101
6.5. Ocjena ustavnosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom okupljanju . . . . .	108
6.6. Odluke U-III-59/2006 i U-III-4584/2005. . . . .	115
6.7. Odluka U-III-1902/2008 . . . . .	118
6.8. Odluka U-III-2110/2006 . . . . .	121
<b>DIO II. NAČELO RAZMJERNOSTI U ZAŠTITI VLASNIŠTVA</b>	
<b>1. UVODNE NAPOMENE . . . . .</b>	<b>129</b>
<b>2. NAČELO RAZMJERNOSTI U JURISPRUDENCIJI ESLJP-a O VLASNIŠTVU (S OSVRTOM NA KONVENCIJSKO ODREĐENJE VLASNIŠTVA) . . . . .</b>	<b>130</b>
2.1. Načelo razmjernosti i kvalificirana prava. . . . .	130
2.1.1. Ispreplitanje prava na poštovanje obiteljskog života i doma s pravom vlasništva. . . . .	131

2.2. Članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju . . . . .	133
2.2.1. Autonomno značenje pojma “vlasništvo/imovina” . . . . .	133
2.2.2. Koncept “legitimnog očekivanja” kao vlasništvo u smislu članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju . . . . .	137
2.2.3. Tri pravila o jamstvu vlasništva . . . . .	139
2.2.3.1. Predmet Sporrong i Lönnroth protiv Švedske (presuda, 23. rujna 1982., zahtjev br. 7151/75, 7152/75) . . . . .	142
2.3. Opravdanost miješanja u vlasnička prava . . . . .	147
2.3.1. Elementi testa opravdanosti miješanja u vlasnička prava .	147
2.3.1.1. Zakonitost miješanja u vlasnička prava. . . . .	148
a) Predmet Carbonara i Ventura protiv Italije (presuda, 30. svibnja 2000., zahtjev br. 24638/94) . . . . .	149
2.3.2. Legitimni cilj u javnom/općem interesu koji opravdava miješanje u vlasnička prava . . . . .	153
a) Predmet Stran Greek Refineries i Stratis Andreadis protiv Grčke (presuda, 9. prosinca 1994., zahtjev br. 13427/87) . . . . .	155
2.3.3. Razmjernost miješanja u vlasnička prava . . . . .	159
2.4. Test razmjernosti u jurisprudenciji ESLJP-a. . . . .	160
2.4.1. Zakonske mjere kao (ne)razmjerni teret za vlasnike imovine . . . . .	160
2.4.1.1. Predmet Herrmann protiv Njemačke (presuda, veliko vijeće, 26. lipnja 2012., zahtjev br. 9300/07) .	160
2.4.2. Neučinkovitost sustava i duljina trajanja mjere kao razlozi (ne)razmjernosti miješanja u pravo vlasništva. . . . .	163
2.4.2.1. Predmet Sporrong i Lönnroth protiv Švedske (presuda, 23. rujna 1982., zahtjev br. 7151/75, 7152/75) . . . . .	163
2.4.2.2. Predmet Immobiliare Saffi protiv Italije (presuda, 28. srpnja 1999., zahtjev br. 22774/93) . . .	167
2.4.2.3. Predmet Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão i drugi protiv Portugala (presuda od 11. siječnja 2000., zahtjevi br. 29813/96; 30229/96) . . . . .	171
2.4.2.4. Predmet Ališić i dr. protiv Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Slovenije i bivše Jugoslavenske Republike Makedonije (presuda, veliko vijeće, 16. srpnja 2014., zahtjev br. 60642/08) . . . . .	173

2.4.3. Visina naknade kao razlog (ne)razmjernosti miješanja u pravo vlasništva . . . . .	180
2.4.3.1. Predmet Scordino protiv Italije (presuda, veliko vijeće, 29. ožujka 2006., zahtjev br. 36813/97) . . . . .	180
2.4.3.2. Predmet Vistiņš i Perepjolkins protiv Latvije (presuda, veliko vijeće, 25. listopada 2012., zahtjev br. 71243/01) . . . . .	186
2.4.4. Diskriminacija u ostvarenju prava vlasništva (članak 14. u vezi s člankom 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju) . . . . .	189
2.4.4.1. Predmet Kuna protiv Njemačke (presuda, 4. listopada 2001., zahtjev br. 52449/99) . . . . .	189
2.4.4.2. Predmet Andrejeva protiv Latvije (presuda, veliko vijeće, 18. veljače 2009., zahtjev br. 55707/00) . . . . .	192
<b>3. JUDIKATURA ESLJP-a U ODNOSU NA REPUBLIKU HRVATSKU . . . . .</b>	<b>195</b>
3.1. Uvodne napomene . . . . .	195
3.2. Izbor iz judikature ESLJP-a u odnosu na Republiku Hrvatsku . . . . .	197
3.2.1. Zakonitost miješanja u vlasnička prava . . . . .	197
3.2.1.1. Predmet Vrbica protiv Hrvatske (presuda, 1. travnja 2010., zahtjev br. 32540/05) . . . . .	197
3.2.2. Legitimni cilj u javnom/općem interesu koji opravdava miješanje u vlasnička prava . . . . .	201
3.2.2.1. Predmet Gashi protiv Hrvatske (presuda, 13. prosinca 2007., zahtjev br. 32457/05) . . . . .	201
3.2.2.2. Predmet Trgo protiv Hrvatske (presuda, 11. lipnja 2009., zahtjev br. 35298/04) . . . . .	208
3.2.2.3. Predmet Božić protiv Hrvatske (presuda, 24. travnja 2014., zahtjev br. 50636/09) . . . . .	218
3.2.3. Razmjernost miješanja u vlasnička prava . . . . .	223
3.2.3.1. Zakonske mjere kao nerazmjerni teret za vlasnike imovine . . . . .	223
a) Predmet Hasani protiv Hrvatske (odluka o dopuštenosti, 30. rujna 2010., zahtjev br. 20844/09) . . . . .	223
b) Predmet Statileo protiv Hrvatske (presuda, 10. srpnja 2014., zahtjev br. 12027/10) . . . . .	226

3.2.4. Neučinkovitost sustava i duljina trajanja mjere kao razlog (ne)razmjernosti miješanja u pravo vlasništva . . . . .	236
3.2.4.1. Predmet Radanović protiv Hrvatske (presuda, 21. prosinca 2006., zahtjev br. 9056/02) . . . . .	236
3.2.4.2. Predmet Vajagić protiv Hrvatske (presuda, 20. srpnja 2006., zahtjev br. 30431/03). . . . .	239
3.2.5. Visina naknade kao razlog (ne)razmjernosti miješanja u pravo vlasništva . . . . .	242
3.2.5.1. Predmet Bistrović protiv Hrvatske (presuda, 31. svibnja 2007., zahtjev br. 25774/05). . . . .	242
3.2.5.2. Predmet Gabrić protiv Hrvatske (presuda 5. veljače 2009., zahtjev br. 9702/04) . . . . .	248
<b>4. NAČELO RAZMJERNOSTI U JURISPRUDENCIJI USRH-a O VLASNIŠTVU (S OSVRTOM NA USTAVNO ODREĐENJE VLASNIŠTVA) . . . . .</b>	<b>254</b>
4.1. Uvodne napomene . . . . .	254
4.2. Institut vlasništva u Ustavu Republike Hrvatske . . . . .	255
4.2.1. Ustavnopravno određivanje “prava vlasništva” u jurisprudenciji USRH-a . . . . .	256
4.2.2. Interpretacija ustavnih odredaba o vlasništvu u jurisprudenciji USRH-a . . . . .	260
4.2.2.1. Tri pravila o vlasništvu. . . . .	264
4.2.2.2. Proceduralni aspekt članka 48. stavka 1. Ustava i pozitivne obveze države . . . . .	267
4.3. Opravdanost miješanja u vlasnička prava . . . . .	270
4.3.1. Elementi testa opravdanosti miješanja u vlasnička prava .	271
4.3.1.1. Zakonitost miješanja u vlasnička prava. . . . .	271
a) Ispitivanje zakonitosti miješanja u pravo vlasništva u postupku apstraktne kontrole ustavnosti pravnih normi . . . . .	271
b) Ispitivanje zakonitosti miješanja u pravo vlasništva u postupku pokrenutom ustavnom tužbom. . . . .	274
4.3.1.2. Legitimni cilj u javnom/općem interesu koji opravdava miješanje u vlasnička prava. . . . .	277
a) Ocjena ustavnosti Zakona o poljoprivrednom zemljištu . . . . .	282
b) Ocjena ustavnosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak . . . . .	284

c) Odluka U-III-2709/2010. . . . . 287

4.3.1.3. Razmjernost miješanja u vlasnička prava . . . . . 288

4.3.1.4. Test razmjernosti u jurisprudenciji USRH-a . . . . . 290

a) Zakonske mjere kao (ne)razmjerni teret. . . . . 290

aa) Ocjena ustavnosti Zakona o poljoprivrednom zemljištu . . . . . 290

ab) Ocjena ustavnosti Zakona o sigurnosti prometa na cestama. . . . . 296

b) Duljina trajanja mjere kao razlog (ne)razmjernosti miješanja u pravo vlasništva. . . . . 298

ba) Odluka U-III-195/2006 od 18. lipnja 2008. . . . . 298

bb) Odluka U-III-647/2006 od 6. srpnja 2010. . . . . 304

c) Visina naknade kao razlog (ne)razmjernosti miješanja u vlasnička prava . . . . . 306

ca) Ocjena ustavnosti Zakona o poljoprivrednom zemljištu . . . . . 306

cb) Ocjena ustavnosti Zakona o posebnom porezu na plaće, mirovine i druge primitke . . . . . 307

cc) Ocjena ustavnosti Zakona o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju. . . . . 313

cd) Odluka broj: U-III-36100/2009 od 4. studenoga 2014. . . . . 319

d) Diskriminacija u ostvarenju prava vlasništva (članak 14. stavak 1. u vezi s člancima 48. i 50. Ustava). . . . . 322

da) Ocjena ustavnosti Zakona o smanjenju mirovina određenih, odnosno ostvarenih prema posebnim propisima o mirovinskom osiguranju. . . . . 323

db) Odluka U-III-4702/2007 od 27. svibnja 2009. . . . . 325

e) "Sukob" dva privatna prava . . . . . 327

ea) Odluka U-III-46/2007 od 22. prosinca 2010. . . . . 327

<b>5. NAČELO RAZMJERNOSTI U JURISPRUDENCIJI ECJ-a O VLASNIŠTVU (S OSVRTOM NA VLASNIŠTVO KAO TEMELJNO PRAVO EU).</b> . . . . .	339
5.1. Uvodne napomene. . . . .	339
5.2. Općenito o pravu EU. . . . .	339
5.3. Značenje jurisprudencije ECJ-a za razvoj prava EU. . . . .	340
5.3.1. Zaštita temeljnih prava kao općih načela prava. . . . .	341
5.3.2. Povelja o temeljnim pravima EU . . . . .	347
5.4. Pravo na vlasništvo kao temeljno pravo EU - članak 17. Povelje .	349
5.4.1. Koncept "legitimnog očekivanja" kao vlasništvo . . . . .	351
5.4.1.1. Predmet Stefan Demand v Hauptzollamt Trier, broj: C-186/96, presuda od 17. prosinca 1998. . . . .	354
5.5. Zakonitost miješanja u vlasnička prava . . . . .	355
5.5.1. Predmet The Queen v Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd and Imperial Tobacco Ltd, broj: C-491/01, presuda od 10. prosinca 2002. . . . .	356
5.5.2. Predmet Liselotte Hauer v Land Rheinland-Pfalz, broj: C-44/79, presuda od 13. prosinca 1979. . . . .	358
5.6. Legitimni cilj u javnom/općem interesu. . . . .	361
5.6.1. Predmet Liselotte Hauer v Land Rheinland-Pfalz, broj: C-44/79, presuda od 13. prosinca 1979. . . . .	362
5.7. Razmjernost miješanja u vlasnička prava. . . . .	365
5.7.1. Predmet Liselotte Hauer v Land Rheinland-Pfalz, broj: C-44/79, presuda od 13. prosinca 1979. . . . .	365
5.7.2. Predmet The Queen v Secretary of State for Health, ex parte British American Tobacco (Investments) Ltd and Imperial Tobacco Ltd, broj: C-491/01, presuda od 10. prosinca 2002. . . . .	367
5.7.3. Prijelazno razdoblje prilagodbe kao razlog (ne)razmjernosti. . . . .	372
5.7.3.1. Predmet Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia and Agenzia regionale per lo sviluppo rurale (ERSA) v Ministero delle Politiche Agricole e Forestali, broj: C-347/03, presuda od 12. svibnja 2005. . . . .	372
5.7.4. Naknada (nepostojanje naknade) kao razlog (ne)razmjernosti. . . . .	376

5.7.4.1. Predmet Booker Aquacultur Ltd (C-20/00) and Hydro Seafood GSP Ltd (C-64/00) v The Scottish Ministers, broj: C-20/00 i C-64/00, presuda od 10. srpnja 2003. ....	377
5.7.5. Proceduralni aspekt vlasništva kao razlog (ne)razmjernosti. ....	380
5.7.5.1. Predmet Yassin Abdullah Kadi and Al Barakaat International Foundation v Council of the European Union and Commission of the European Communities, broj: C-402/05 P i C-415/05 P, presuda od 3. rujna 2008. ....	380
5.7.5.2. Predmet Raffinerie Mediterranee (ERG) SpA, Polimeri Europa SpA and Syndial SpA v Ministero dello Sviluppo economico and Others (C-379/08) and ENI SpA v Ministero Ambiente e Tutela del Territorio e del Mare and Others (C-380/08), broj: C-379/08 i C-380/08, presuda od 9. ožujka 2010. ....	384
<b>6. O OPRAVDANOSTI PRIMJENE NAČELA RAZMJERNOSTI ....</b>	<b>387</b>
<b>KAZALO SUDSKE PRAKSE. ....</b>	<b>401</b>
<b>PRESUDE ECJ-a ....</b>	<b>401</b>
<b>PRESUDE ESLJP-a ....</b>	<b>408</b>
<b>PRESUDE USRH-a ....</b>	<b>413</b>
A. Odluke u postupku apstraktne kontrole ustavnosti pravne norme ....	413
B. Odluke u postupku pokrenutom ustavnom tužbom. ....	414
<b>LITERATURA ....</b>	<b>416</b>
<b>PRAVNI IZVORI ....</b>	<b>427</b>
<b>STVARNO KAZALO ....</b>	<b>428</b>